

Бібліотека полонених табору Зальцведель.

Ч. III.

ЗБІРКА „ВІЛЬНОГО СЛОВА“

за перший рік видання в полоні
1916. року.

ЗАЛЬЦВЕДЕЛЬ.
Друкарня Союзу Визволення України.
1917 р.

Бібліотека полонених табору Зальцведель.

Ч. III.

ЗБІРКА

„ВІЛЬНОГО СЛОВА“

за перший рік видання в полоні
1916. року.

ЗАЛЬЦВЕДЕЛЬ.
Друкарня Союзу Визволення України.
1917 р.

Бібліотека полонених табору Зальцведель.

Ч. III.

ЗБІРКА

„ВІЛЬНОГО СЛОВА“

за перший рік видання в полоні
1916. року.

ЗАЛЬЦВЕДЕЛЬ.
Друкарня Союзу Визволення України.
1917 р.

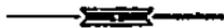

Зі всіх сторін широкої України поскидала нас кривава всесвітня завірюха в наш зальцведельський табор. Під цей тяжкий час ми згуртувалися тут під прапор «Союза Визволення України» та розпочали національно-просвітну працю, котрої осередком була наша таборова часопись «Вільне Слово».

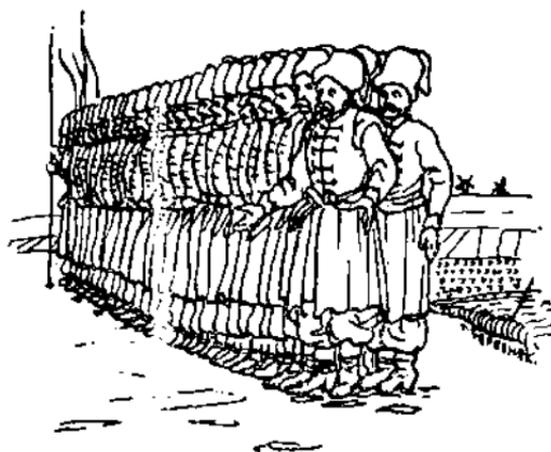
До наших заляканих та забитих царатом земляків луняло «Вільне Слово» в таборі та по всіх його закутках робітничих команд і виховувало з них Українців-громадян. Воно в ті безнадійні часи могутности самодержавія у вітчизні приготівляло й проповідувало то відродження, яке тепер засіяло над Україною ясним сонцем.

Ось тут видаємо маленьку літературно-артистичну збірку з першого року його видання на память полону товаришам-співробітникам. Вона складена ще перед революцією й не підходить своїм змістом під великий переворот і зміну теперішности. У ній бреньять струни нашої колишньої безсильности; хай вона попрощає минуле й буде zarazом привітом майбутности.

Видавниче Товариство ім. П. Куліша.

Ставай до гурту, не чекай!

Ставай до гурту, не чекай!
Все, що потрібне здобувай,
А по жебрацьки не проси—
Ніхто не дасть нічого,
Шукай шляху другого,
Тепер не тії вже часи.
Ти вже не мусиш спати,
Бо ж гине рід в умовах сіх
І будуть проклинати
Тебе сини й нащадки їх.

* * *

Весь вік в злидності ти живеш
І працю другим віддавш
Та в них же й просиш, як жебрак.
Тобі, як псу, кидають,
А більш все обіщають,
І думав ти що й буде так,
Колись біду й твою відчують!

І так пройшли цілі віки,
А з злиднів не рятують
Тебе тирани-вожаки.

* * *

Ставай до гурту, не чекай!
В пітьмі, в брудноті не зклякай,
Не прись ще далі в те багно,
Яке тебе всмоктало.
Вилазь! пора настала—
Пора всім взять ся за одно;
Брати вже прапор твій несуть—
До них в тісні ряди ставай,
Бо ж гірші ще часи прийдуть...
Ставай до гурту, не чекай!

М. Простий.

Карпо Загонистий у полоні.

На проти сонця під бараком сидить наш дядько, Карпо Загонистий, наче б у великій задумі. Шинеля недбало валяється на його згорблених плечах. Здалеку дядько Карпо нагадує козака в турецькій неволі, тільки з тою відміною, що замість довгих вусів, стирчить купка шерсті, мов у зайця хвіст.

Сонце чим раз, тим гарячіше пече землю, бо наближається до полудня.

Навкруги снують купами землячки, а по таборовій площі блукають прибудуи.

Думки в дядька Карпа мандрували в простір, куди яка захотіла, мов кози по косогорі.

Якийсь гіркий спомин рушив дядька Карпа з рівноваги, бо міцно з пересердя, з притиском він плюнув у бік, шепочучи комусь зашось прокляття.

—Дядьку Карпе, чого ви так сумно позираєте, мов гарбуза обілись?—запитав я ще здалека, подорожуючи до нього на відвідини.

—Сідай та не гвандякай... Тут досада бере, що марно...

Дядько Карпо махнув рукою й витріщив на мене свої повні горя й смутку запалі очі.

Я сів.

—Нічого з дому не одержували?..

—Та якісь сні кумедні снять ся на щот цього, але ще не одержував; мабуть там жінка з Австрією пироги пече... Коби хоч не з Турком...

Я всміхнув ся, а дядько Карпо ні мур-мур, тільки неголяне лице трошки наїжило ся, як каркатий корч од вітру.

Поперед наші очі проволік ногами вгурний земляк, «неприхильник просвіти», визвірив ся на нас, скорчив перед нами таку кислу пику, що бить аж хочеть ся, а справник певно облизував ся б...

—Ач як визвірив ся, мов мазниця з щаблів—наздогінці попер словами вгурного землячка дядько Карпо, і создав Господь потвору...

Я реготав ся, а дядько Карпо уїдливо на мене позирав.

Мені стало дивним, що з дядька Карпа, чоловіка загонистого й забобонного сталось щось правдиве й розумне; видно воєнні переживання зіставили важкий по собі слід у душі дядька Карпа.

—Дядьку Карпе, як ви міркуєте, чи вам на фронті було луче дихати, чи тут у полоні?...

—Не дихав ще я на світі легко... Для бідного Карпа скрізь однака дяка... Але звичайно краще жити, ніж умирати. На фронтах приходило ся, клясти... В розведку» йди—хрести ся; лежи в окопах—клени, бо над тобою від гармат пекло робить ся; зістань ся ззаду—терпи, бо в грішне тіло всиплять чортяки стільки «царської каші», що не вбереш... На фронті думавм про смерть, а тут все таки про життя...

—О, дядьку Карпе, ви здорово перемінили свої думки, що вже почали ремствувати й на «царську кашу»...

—Як не перемінити думок, стільки горя переживши, як не ремствувати, стільки бачивши неправди та мошенства!..

Здаєть ся й пень би перемінив ся, не то чоловік, хоча та попередня звірина, що на нас звівувала ся, ще й досі кричить «атечество», «ате-

чество»... Не дивно—не бачив війни. Мабуть полковницький лакей, звичайнісінький наймит, який облизував панські полумиськи, не гірше... Він кричить «атечество продає», а сам не зрозуміє, що то таке «атечество.» Хіба мене чуженець виганяв з мого «атечества»—паршивенької хатки? Значить тут виходить, що «атечество» я обороняв не мужицьке, а панське. (Я махав головою підтакуючи). Я не обороняв мужицькі смужки від чужинця, я обороняв широкі лани, я обороняв череватих...

Тут дядько Карпо аж почервонів зі злости.

—І виходить, дядьку Карпе, що ми цею військовою помагали самі собі набирати більше лиха, бо ж хто покрив ті розтрата, що правительство розфійкало на війну? Ми, селяне—податками.

— А звісно—мовив дядько Карпо—що хто воював язиком, той розтрата не покрив, тільки той розтрату поповнить і повіддає ті довги, які правительство намотало, хто воював—мужик.

Бо скажу я за себе, за мільйони таких, як я, що ми «атечества» під час війни не обороняли, а руйнували.

Ну ж яка для мужика користь із цієї війни? —Мендалі, хрести, які хліба не дадуть?!

Яка користь мені, нещасному Карпові, що побував на всіх фронтах, крім турецького?—Ніякої, хіба та, що став калікою...

Я слухав мову дядька Карпа так уважно, що не зчув ся й коли час минув.

—Закурім, дядьку Карпе, щоб у дома не журили ся.

—Давай...

Ми скрутили цигарки й закурили. Дим у очі не ліз, бо видно встидав ся дядька Карпа.

Близько нас купка людей вигукувала в «лото». Дехто з них прикладав долоню до чола й позирав на сонце, що вже височенько світило на небі.

—Знавш що Іване?

—Ні, не знаю, дядьку Карпе, а що?

—Дивись сюди...—дядько Карпо показав на груди—тут мене щось муляє, а совість так гризе...

—А чого ж вона вас гризе? Мабуть щось погане...

—Так, я погане вдіяв, але я не знав, багато нас не знало... Ми страшно топтали й руйнували під час цієї війни наш рідний край...

Ми шматували дорогу нам усім Україну... Я бувваном до війни був. Мене примушували, прихвалювали, приманювали облесливими словами. Я неграмотний був, я не знав, що нас так дурять...

Я був бідний Карпо Загонистий, який загонив ся в лихо по самісіньку шию. Я в правді не розбирав ся... Не тільки я є Загонистий, всі ми, мужики загонюємо самі себе наввипередки через панські жарти до голоду, каліцтва, мук...

Почув ся на кухні гудок; час був обідений. Земляки почали сходити ся зі всіх кінців табору до бараків.

—Дякую Богові—встаючи промовив дядько Карпо,—що живий та очі свої витріщив по розумному... О, не одному в цьому полоні розвидніло ся в голові... Бувай здоровий... Після обіду виходь до чайні...

Я кивнув головою у знак, що вийду, й ми розійшли ся по своїх бараках.

Під час обіду я думав про дядька Карпа — премилый чоловік, а колись без розуму, без освіти був тільки Загонистий...

Ів. Невеселий.

Ніч в окопах.

Тихо, тихо вітер віє,
Сосни колихає;
Зажурилась вся природа —
Нічка наступає...

Наступила і покрила
Грішну землю тьмою;
Ой, затужив кожний вояк
За домом, сімєюю.

Сидять бідні по окопах,
Голодні й холодні,
І думають сіромахи
Богу так угодно....

Хто дивить ся у бойницю
Та добре вважає,
А тим часом його силу
Сон перемагає.

Снить ся йому бідоласі
Батько, ненька й жінка,
І нещасні небожата,
Й маленька дитинка...

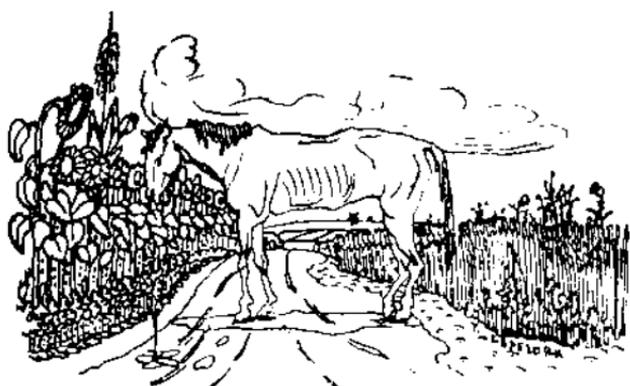
Боже наш, лихая доле!
Коли нас покинеш
І нещасних бідолахів
Із недолі вирвеш?

Тихо, тихо вітер віє,
Сосни колихає —
Загоряєть ся на сході
І звільна світає...

Денисенко.

ШКАПА.

Був собі один господар. Мав він шкапу, якою послуговував ся в своєму господарстві, як сам хотів, не питаючи в неї на це згоди.

Шкапа мусіла виконувати без усяких якихось там норівів усі його потрібні й непотрібні примхи. Права на те, чи потрібна яка небудь із тих робіт, які вона мусить виконувати, запитувати в свого господаря, вона не мала. А тому мусіла виконувати, як то кажуть, «безпрекословно».

Роботи приходилось виконувати її дуже тяжкі: орати землю, сіяти хліб, возити снопи з поля великими хурами, гарманувати й возити на базар хліб на продаж. А ще по за цим, вона мала своїм прямим обовязком, коли повертали зі своїм господарем з базару, гнати ся навипередки зі шкапою кума свого господаря. От цього найгірше вона не любила, бо звичайно при виконанню цього обовязку, вона найбільше одержувала пужалнів од свого господаря; та ще добре, коли поталанить їй перегнати кумову шкапину, тоді ще один батіг уздовж спини було для кобилки, щось вроді подяки за її старання, цим вона мусіла гордити ся й вона була спокійна.

А коли ж щастя повернуло ся в бік кумової шкапи, то вже наша шкапа мала що розказувати. Тоді її господар не шкодував для неї ні батогів,

ні пужална. Їжу, або як кобилка каже «пашу», вона завше таку мала від господаря: житну січку помочену холодною водою й дрібненько перемелену просяну лупу, якою господар підмішував їй для присмаки житну січку.

Про овес вона чула від дуже старих шкап, але не вірила цьому, що є така їжа у світі й вважала це за казку. Сіно вона вважала за дуже велике лакомство, бо таки не раз смакувала його.

Це звичайно траплялось після кожних випередків, коли вона перегнавшись, не хотіла їсти,— не мала ніякого смаку. В таких випадках приводив до неї господар коновала, а той чимось гострим пробивав їй шкуру на нозі, або на шиї, випускав геть чимало крові, так що в неї дуже після того макітрилась голова й не могла вона устояти на ногах. Тоді вона умлівала. Але коли приходила до памяти, то чула, як щось гарно пахне в неї під носом, то було смашне, пахуще, садкове сіно.

Одного разу їй довелось везти чималу вагу. Трапила ся їй на дорозі крута гора. Гори тієї звичайно шкапа не помітила, (чи то мало їй на віку доводило ся тягти по горах та долинах—обрідло).

Але господар її чогось почав чухатись, як то кажуть, де не свербить, тай промовляє до неї: «Ей, кобилко, витягни на гірку, дам тобі вівса мірку». Кобила певне й без тої обіцянки витягла б той тягар на круту гору, бо за те, чи тягти їй цей тягар, чи ні, вона не мала жадного права міркувати.

Але тут стало ся щось надзвичайне: Господар обіцяє їй мірку вівса!

Цього вона від нього зроду не чула.

Це її дуже зацікавило. До цього часу вона чула про овес тільки в оповіданнях од старших шкап і, вважачись за серйозну робочу шкапу, вважала це за цілковиту дурницю.

І отже, кажу, ця обіцянка не так потішила, як зацікавила шкапу.

Там на горі вона буде мати цілу мірку того, про що вона чула лише в казках і в існування чого сама не вірила; очі її будуть бачити те, чого не могла ніяк уявити її кінська уява. Та мало цього, вона буде власником цієї фантастичної їжі, — буде її смакувати. Це надало їй надзвичайної сили.

Схопивши, по цій обіцянці, кілька батогів на свої худі ребра, шкапа пирхнула, надулась, сховала голову між передні ноги, щоб не так страхала її височина гори, дрібно перебираючи ногами, потягла свій великий тягар, надіючись обіцянки свого господаря. Цікавість так була велика, що вона й не помічала, як піт дзюрком збігав з її ребер до долу.

Ось вона на горі. Пара стовпом піднімала ся від неї до неба. Живіт білий од мила; шерсть уся мокра поскручувала ся в кучері. Шкапа ледви дихала і вдячно, зацікавленими очима, пильно дивилася на господаря, ніби хотіла промовити:

«А де ж той овес, я хоч побачу який він, їй же Богу, я його їсти не буду, я тільки цікава знати, чи є він у світі».

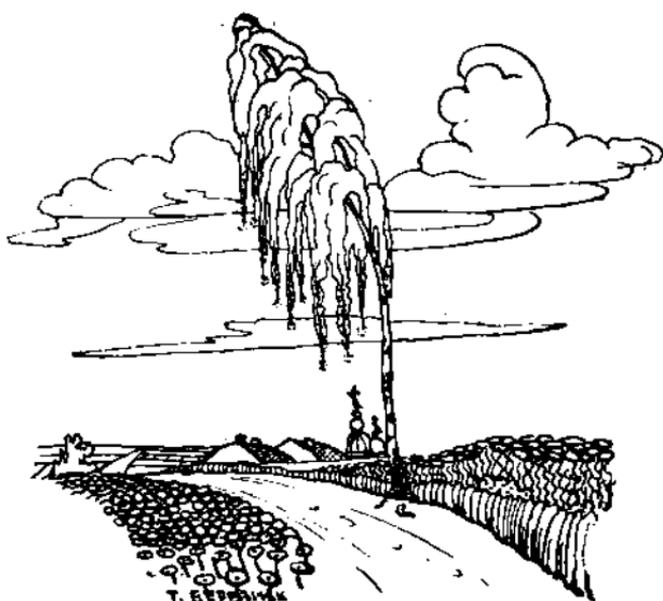
Господар угадав, що думала його шкапа. Підійшов до неї, зняв дугу, відчепив посторонки, що привязували шкапу до воза з тягарем і, не знімаючи хамута, шмагнув батогом по гострій спині, промовив суворо-батьківським голосом: «Біжи-но лишень, покачай ся!» Шкапа твердо була переконана, що овес—казка.

Переказав за старою шкапою.

Гнідий.

Народ мій спить...

Народ мій спить, а я над ним ридаю,
Шукаю слів його збудить....

Та слів таких в душі моїї не мав,
В ній тільки сум і жаль брентить.

Народ сліпий, а я йому співаю
Про сонце красне і ясне....

І він, сліпий, до сонця руки простягає...
І він, сліпий, клене мене....

Народ мій раб, а я його благаю
Ярмо неволі залишить....

Та він ярма уже не почуває,
Він хоче сам в неволі жить.

Народ мій спить, а я над ним ридаю,
Та він не чує тих ридань....

Кого ж, про що в пустині я благаю?
Кому несучи я біль страждань?...

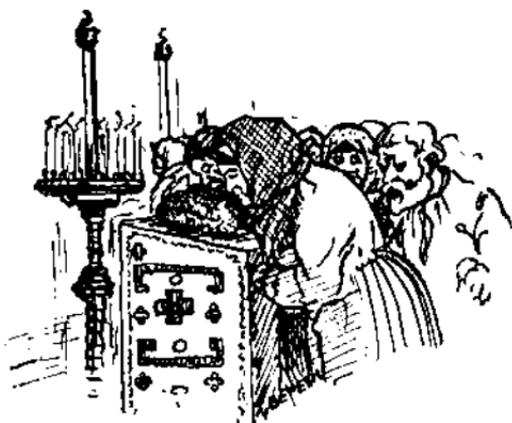
Так прокляття ж катам!
Отим лютим панам,
Що народ мій—в неволі приспали,
І зробили сліпим,
І глухим, і німим,
І в кайдани його закували!
Та прийде колись мить—
Мій народ зашумить,
Наче море бурхливе в негоду,
І заплатить катам,
І помстить ся панам
В перший день, як здобуде свободу!...

Поки ж цього нема
І навколо тюрма—
Над народом я буду ридати...
Може сльози мої
І ридання—цісні
Допоможуть скоріш йому встати...

Микола Струмок.

Гнатова шапка.

У неділю, 5. квітня, майже всі люди нашого села прийшли до церкви, бо ще вчора оголосили батюшка, що має прибути сьогодні до нас сам владика, архирей.

Не дивлячись на те, що вже було тепло й сухо, всі дівчата повдягали ся в шерстяні зимові спідницї й повзували гальоші (це все для краси), а парубки були в шапках, бобрових піджаках і теж у гальошах. Всі стояли на горбочку проти дверей церковки, звідки видно було чуть не на цілу верству дорогу, по котрій мав їхати архирей.

Батюшка наші (нехай їм Бог дав здоровля за розум і добрість) звеліли Хомі піти на саме розпуття, де повертала дорога з Житомира, й там ждати владики, а коли ж замітить, що владика буде їхати, то щоби скоренько вибіг на серед дороги й махав шапкою. А сторожеві звеліли з дзвіниці позирати на Хому, й як той тільки махне шапкою, зараз щоб і починав дзвонити.

В той саме час на якесь безголовля Гаврило випустив свою корову, щоби проходила ся, а вона, як на лихо, десь і полізла. Отож Гаврило посилає свого Омелька найти її й пригнати до хліва. Але коли Омелько відійшов з пів верстви від

свої хати, корова сама прийшла до дому. Старий Гаврило вибіг на вулицю став гукати Омелька, щоб той вернув ся. Коли Омелько обернув ся, то старий махнув до його шапкою—верни ся,—мовляв. Сторож побачив із дзвіниці, що хтось махає шапкою й зі всієї сили так і ушкварив у дзвони. Хома, почувши дзвін, озирнув ся навколо себе—ніде не було видно владики. Він скоро вибіг на серед дороги й почав махати шапкою, що не треба дзвонити. Але сторож його не зрозумів і ще лучче почав бити у дзвони. Бачить Хома, що не жарти, й давай бігти скоренько, щоб вгамувати дзвонаря. Але чим скорше Хома біг і махав шапкою, тим луче сторож жарив у дзвони. Прибіг Хома до церкви, а тут уже його зустріли з хореньгами, батюшка вийшли з народом на зустріч владиці, та зустріли Хому. Він засапав ся, кричить і махає рукою— не треба, не треба, а сторож, ще не розбірає: одно дзвонить. Коли Хома розповів, у чім діло, то зараз же вгамували дзвонаря й занесли хореньги до церкви. Громада трохи посердилась на Гаврила, що підманув її, і знов Хома пішов на свою варту, а всі остались коло церкви. Але ще Хома не дійшов до перехрестя, як ізза кутка виїхала архирейська бричка. Батюшка самі перші це побачили і звеліли сторожеві дзвонити й вийшли назустріч проти архирея так само, як хвилином пять тому назад виходили проти Хоми. Архирейська бричка підїхала аж під самі церковні ворота. Владика виліз із брички, повернув сюди туди головою, понюхав носом (певне хотів наперед вгадати, що йому приготували їсти в батюшки) й пішов у церкву. Коли він увійшов у вівтар, то зараз у одному куточку, коло святої Варвари, чогось стали страшенно товпити ся люди.

—Що воно таке?—питає старий Корній одної молодиці,—чого тут так душать ся?

—А тож тут—відповідає молодиця—архирей поклав свою шапку, то кожному хочеть ся поцілувати її, через те й усі тиснуть ся так.

Корній покрутив головою. — Ага, так, так. Кожний хоче без труда ввійти в рай, кожний хоче спасти ся...

Не більш, як пів години, побув владика в церкві, а потім вийшов із неї, бо не мав часу. (Після ми довідали ся від батюшки, що йому треба було тоді чотири селі обїхати).

Щож це за чудо?!.. Архирей пішов, а шапку покинув?!.. Всі дивом дивували ся! На що це він так зробив і де він другу шапку взяв?!..

Коли тут підходить старий Гнатко, розпихає людей і добиваєть ся до святої Варвари. Прийшов близько.—За шапку... й пішов. Всі аж здивували ся. Що це він—думають—робить?

Зараз за Гнатком вийшли й усі люди, щоб побачити, що він із шапкою буде робити. Оглядаєть ся старий Гнатко... Дивуєть ся: чого це на нього всі люди очі повитріщали, мов на щось незвичайне.

Колиж йому розказали, що весь наряд сьогодні його шапку цілував, то він аж підріс... Оце —каже—моя шапочка аж на старість дочекала ся великої пошани від громади.

Уже це давненько було; а ще пригоди про Гнаткову шапку не забули наші селяне. Навіть після того в нашій селі витворила ся примівка,— як хто чого забаскаличить ся (почне гордувати), то зараз йому й кажуть: «Що, ти хочеш, щоб тебе так поважали, як Гнаткову шапку?»..

Втікач.

Думки „православного.“

Що та воля?! Я й в неволі
Гарно жив і буду жить!
В мене всього в доволі,
Є що смашно їсти й пить.

Нагаї хватаю рідко,
В один день разів по пять,
А про волю!.. й слухать бридко,
Шкода навіть би й кричать.

Тюрмів тоже не багато,
Всі у мене на ліку—
Там сидів мій любий тато,
Та не прийдець ся синку;

Я собі щасливий вдав ся,
Хоч і панську ниву жну,
А в тюрму не попадав ся,
Бо я всюди спину гну.

Поліцаї та старшини
Не мішають добрим жить,
І нема на те причини,
Щоб їх щиро не любить.

Не великі і податки—
В день карбованець один,
А що кажуть: «Носиш латки»—
Не великий маю чин.

Школи, кажуть, тобі треба,
Бо ти темний чолвік!
Не дав вона нам хліба
І без неї жили вік.

Кажуть, лікаря пан мав,
Як що трохи заболить,
Він йому й допомагає,
Кажуть, довше буде жить.

То все панська дурниця,
Цього й Бог нам не велить;
Я й без лікаря, як криця,
Довше всіх їх буду жить.

Подивись, які палати
Біля тебе у садку!
А у тебе нема й хати,
Жінка й діти у смутку!

Йому щастя—Божа поміч,
А я Бога прогнівив;
Він здоровий, в мене неміч,
Я так в Бога заслужив.

От же все, що кажуть злії,
То не правда, а брехня,
Неможливі їхні мрії,
Вони кажуть навманя.

К.

На селі.

Кінець травня. Сонце кожний день смажило немилосердно. Під його палючим промінням усяка рослина схилила ся до долу, не маючи сили більше бороти ся зі спрагою. В землі поробили ся широкі тріщини. По дорогах цілі гори пороху, що цілими хмарами підіймаєть ся за проїзджаючою фурую. Садки припали пилом і мали дуже сумний вигляд, городина зовсім припала до землі, а на полях то тут, то там, не маючи засобу до життя, почали сохнути засіви. Кожний хлібороб понуривши голову, не рідко позирав на небо—чи не появиться де хмарка, чи не пішло Бог дощику.

У торік недорід заставив не одного залізти по шию в довги, щоби оплатити ся та сяк так вижити ся до нового, а тут знов ніякої надії. За довги ж та за подать не помилують.

І кожному хліборобові тепер краяло ся серце дивлячись, як вяла на очах всяка рослина, як марно гине гірка праця.

А дощу нема.

Почали люде нарікати на те, що прогнівили Бога й що тепер він карає їх за те.

Деякі хазяїни почали поговорювати, щоби попросити батюшку, аби він зробив хресний хід по полі та попросив Бога, він же таки ближче до нього, чи не змилосердить ся Господь над ними й не пішле дощика оросити жаждучу землю.

Прийшла неділя. Зібрало ся кілька хазяїнів, наняли молебна, заплатили навіть поверх установленної норми, аби було по християнському. А як скінчила ся служба Божа, вони спинили батюшку і просили, щоби пішов з хоругвами по полі, а вони дурно вже не схотять.

Він згодив ся, але сказав, що перше піде до дому й нехай хто небудь піде з ним, то він там скаже.

Прийшов батюшка до дому, глянув на тепломір*, який висів біля сінешних дверей, щось поміркував і тут же сказав, що він не має часу, нехай, каже, іншим разом.

Гірко засмутили ся селяне, коли почули, що батюшка не має часу. Вони сказали, що й тут їх Бог карає, бо на таке святе діло як раз і батюшка не має часу.

Наслухав ся я отаких гірких нарікань людей на самих себе й подавсь до попа обідати. З попом я жив у добрій згоді, бо вчив дітей у школі закону Божого замість нього.

Опісля обіду він запросив мене лишити ся в нього на шклянку чаю й на карти. За картами я пригадав собі понурі згорблені постаті селян, їх засмучені поморщені обличчя й запитав, чому ба-

*) Прилад, який показує скільки градусів тепла чи холоду й по якому можна за день—два наперед узнати погоду. Як має бути дощ, то він опадає на кілька градусів у низ.

тюшка не пішов на поле, був би трохи розвеселив селян та й якийсь корбованець переліз би в кешеню. На те батюшка відповів, що тепер тепломір стоїть дуже високо й коли піти по полі й не піде дощ, то селяни вдруге не запросять його, та й віри не буде в те, що батюшка своїми святими молитвами pomoже, аби тільки захотів. А от коли тепломір опадє низче, то тоді він сам їх закличе, бо як піде дощ зараз після походу на поле, то й поза тим не один найматиме молебні та панахиди.

Прошло кілька днів страшної безнадійности. Все на очах вянуло.

Нараз батюшка сам зарядив похід.

Подививсь я на тепломір,—опав на кілька градусів, а повітря наче пом'якшало.

Люди заметушили ся. Зібрало ся мало не все село, забрали хоругви й пішли хресним ходом. Кожний селянин платив батющї по 20 копійок, щоби біля його ниви було прочитано Євангеліє.

Вернули ся всі зтомлені, але на лицях не видно було раїїшої туги й розійшли ся цілком за споконні, що Бог почув їх молитви.

Сонце і справді того дня зайшло за стїну. Та стїна що раз підіймала ся вище й вище, й чорні хмари почали заволікати все небо.

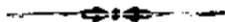
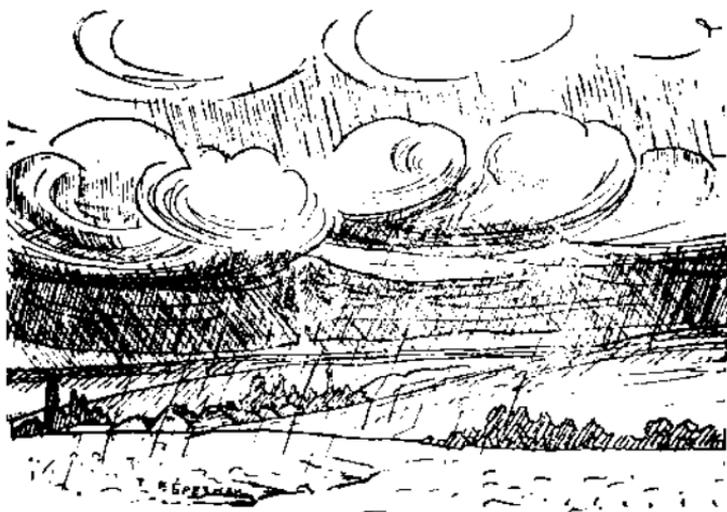
З заходу подув холодний вітерець, як опівночі заблискало, загрмотіло й нараз полив ся дощ, як із відра.

На другий день неначе світ перемінив ся. Все ожило, все підняло голову неначе дякуючи Богові, що послав на землю таку благодать. Хазяїни з радісними обличчами тепер гордо позирали на свої ниви, які зразу ж зазеленіли, та дякували батющї, що такий добрий чоловік, сам сказав іти в поле й Бог почув його молитви.

З цього часу дощі почали частіше перепадати. Люде раділи, завше споминаючи свого добрячого батюшку.

Кожну неділю в церкві не було де стати, а як прийшли жнива то в подяку за те, що батюшка «випросили» дощу, толокою зібрали і звозили йому хліб.

Ф. Якимець.

е дивуйтесь мені...

Не дивуйтесь мені,
Що мій погляд смутний,
Бо ж в руїні наш край,
Весь наш край дорогий!..

Не дивуйтесь мені,
Що я сльозоньки ллю—
Мої сльози палкі
Із нудьги та жалю!

Брати рідні мої,
Ви сестрички мої,
Ви други молоді,
Не дивуйтесь мені!..

* * *

Не дивуйтесь мені
Тай єднайтесь гуртом,
Бо це час дорогий
Встать на бій разом!..

Не дивуйтесь мені,
Що мій погляд сумний,
Бо ж в руїні наш край,
Весь наш край дорогий!

Ів. Невеселій.

З м і с т.

	Стор.
1. Ставай до гурту, не чекай!	5—6.
2. Карпо Загонистий в полоні.	7—10.
3. Ніч в окопах.	11—12.
4. Шкапа.	13—15.
5. Народ мій спить.	16—17.
6. Гнатова шапка.	18—20.
7. Думи „православного“.	21—22.
8. На селі.	23—26.
9. Не дивуйтись мені.	27—28.

Таборові видання.

«Вільне Слово» часопись полонених Українців табору Зальцведель. Виходить два рази на тиждень. Видає «Видавниче Товариство імени П. Куліша».

«Розсвіт» часопись полонених Українців табору Раштат. Виходить два рази на тиждень. Видає Видавництво «Український Рух».

«Громадська Думка» часопись полонених Українців табору Вецляр. Виходить два рази на тиждень. Видає «Видавниче Товариство імени Б. Грінченка».

«Розвага» часопись полонених Українців табору Фрайштадт (у Австрії). Виходить що тижня. Видає «Видавниче Товариство імени Івана Франка».

Книжки і брошури:

Видання Видавничого Товариства імени П. Куліша, табору Зальцведель.

Голос пробудженого Українця. Ціна 5 ф.
Микола Струмок. На війні та в неволі.
Поезії. Ціна 30 ф.

Видання Видавництва «Праця» табору Раштат. Ю. Борхардт. Введення в національну економію. Переклад з німецького. Ціна . . . 20 ф.

Видання Видавництва «Український Рух» табору
Раштат.

Сільська кооперація. . . Ціна 40 ф.

Видання Видавничого Т-ва імени Б. Грінченка
табору Вещляр.

А. Полуботок. З минулого. Ціна. . . 5 ф.

« . . . Дідова казка. Ціна . . . 5 ф.

Захалавна книжечка. Ціна. 10 ф.

Як определити вагу живої худоби. Ціна 10 ф.

Т. Шевченкові в 102 роковини його урод-
дин. Ціна. 10 ф.

М. Менцинський. Ціна. 5 ф.

Видання Видавничого Т-ва імени І. Франка табору
Фрайштадт (у Австрії).

«Розвага» календар полонених Українців
фрайштадтського табору на 1916--1917 рік.

Ціна. 2 кор. 50 сот.

Дві казки. Ціна.

О. Кобець. З великих днів. Вірші. Ціна. . 50 сот.

« . . . В Тарасову ніч. Ціна. . 50 сот.

Ціна 40 фен.